

DOI: <https://doi.org/10.54937/ssf.2026.25.4.84-93>

Na začiatku príbehu – poetika detského sveta v klavírnej tvorbe Ľuboša Kubiznu

At the beginning of the story – the poetics of the children's world in the piano work of Ľuboš Kubizna

Laura Stopjaková

Abstract

The article focuses on the personality and work of the contemporary Slovak composer Ľuboš Kubizna, who tries to bring the personality of a child performer closer to his work. He presents the collection *At the Beginning of the Story*, which is a beneficial contribution to the field of modern piano literature for children. In it, the author combines playfulness, natural musical logic and the characteristic features of his own pupils. The aim is to bring the composer's creative approach closer and point out its importance in the context of contemporary music pedagogy.

Keywords: Ľuboš Kubizna. Contemporary composer. *At the beginning of the story*. Piano work for children. 21st century.

Úvod

Objavovanie detského sveta a jeho osobitostí je jednou z dôležitých súčastí hudobnej pedagogiky. Súčasný slovenský skladateľ Ľuboš Kubizna obohacuje svoju tvorbu pre malých klaviristov o vlastné skúsenosti so svojimi žiakmi. V skladbách reflektuje ich osobnosť či spôsob, akým na neho vplývajú. Prostredníctvom metódy rozhovoru a analýzy skladieb príspevok prináša náhľad na klavírnú zbierku *Na začiatku príbehu* v kontexte detského sveta. Z tohto hľadiska predstavuje zbierka v dostupnej literatúre doposiaľ neprebádanú oblasť

Ľuboš Kubizna

Ľuboš Kubizna (1991) je súčasný hudobný skladateľ a pedagóg. Jeho vzťah k hudbe sa začal rozvíjať vo veľmi skorom veku. Okrem hry na klavíri sa učil hrať na gitare, aj zobcovej flaute. Začal v sebe nevedomky objavovať zmysel pre komponovanie a improvizovanie. Stredoškolské štúdium absolvoval najskôr na Spojenej škole v Námestove, následne na Konzervatóriu v Žiline. Po jeho ukončení študoval na Vysokej škole

múzických umení v Bratislave v odbore skladba. V súčasnosti pracuje v Súkromnej základnej umeleckej škole v Bratislave.

Jednou z obľúbených činností tohto pedagóga je hra na klavíri, tvorba hier pre deti na nástroji a komponovanie. Prostredníctvom hier sa snaží žiakov motivovať a naučiť ich niečo nové, prípadne riešiť tak problematické úseky. Hry zameriava na pedalizáciu, uvoľňovanie rúk, hľadanie zvukov na klavíri, cvičenie intervalových vzdialeností. Jedným zo spôsobov, ktorým sa snaží žiakom spríjemniť a ozvláštniť cvičenie stupníc je „ďatľovanie“. Toto pomenovanie vytvoril na základe charakteru cvičenia a spôsobu hry – „...každý tón dieťa zahrá dvakrát v staccate. Sledujeme uvoľnenie ruky a hranie od kláves“ (Kubizna, 2024). Súčasne sa žiak sústreďí na správnu polohu ruky, kvalitu tónu, prstoklad a v neposlednom rade na to, aby mali obidva zahrané tóny rovnakú silu a dĺžku.

Tvorba

Tvorba Ľuboša Kubiznu v sebe zahŕňa viac ako sto skladieb. Sú v nej obsiahnuté vokálno-inštrumentálne diela, ansámblové komorné, ale aj sólové skladby, jedna symfónia a grafická partitúra s názvom Pulzar. Tá vznikla pre festival AsynChrónie, kde odznela prvýkrát. Je to otvorená partitúra, ktorá nemá jasne definované obsadenie. Najrozsiahlejším dielom je Omša pre zbor, organ a sláčikový orchester, ktorej trvanie dosahuje 25 minút. Premiéru mala na Konzervatóriu v Žiline, kde však nebola uvedená v úplnej podobe – bez časti Glória, pretože dirigent zboru (Adam Sedlický) považoval túto časť za prvok vymykajúci sa konceptu celej omše. Druhýkrát zaznela v Dome umenia Fatra, opäť pod taktovkou Adama Sedlického, tentokrát už aj s prekomponovanou Glóriou, ktorá v oveľa väčšej miere nadväzovala na myšlienku kompozície.

Skladateľ by svoj kompozičný štýl nazval: „Vizuálnou jednoduchosťou. Skladby zápisovo pôsobia jednoducho, triviálne.“ (Kubizna, 2024). Práve z dôvodu zdanlivej jednoduchosti nechcel dirigent na koncerte uviesť *Komornú symfóniu 17/18*. Na podnet a žiadosť organizátora orchester napokon skladbu naštudoval, pričom zistili, že je plná farieb, zaujímavých zvukov, a že jej náročnosť je vyššia ako predpokladali.

V súčasnosti sa Kubizna najviac zameriava na tvorbu pre deti, pretože sú to jediní interpreti, s ktorými je neustále v kontakte. Aktuálne pracuje na klavírnej škole určenej pre prípravné štúdium, ktorej obsah bude pozostávať z jedinečných a originálnych komponentov, klavírnych skladieb, grafických partitúr, cvičení na pohyblivosť prstov aj hudobných hier. Dielo vychádza z pedagogickej praxe skladateľa.

Zbierka Na začiatku príbehu

Vďaka pozitívnym ohlasom a spätnej väzbe od pedagógov, žiakov, aj ich rodičov na diela venované deťom si skladateľ uvedomil, že si zaslúžia

skladby, ktoré budú určené priamo im. V roku 2021 Hudobný fond Bratislava vydal zbierku pre malých kalviristov Ľuboša Kubiznu (Kubizna, 2021, s. 1). *Na začiatku príbehu* je prvou a doteraz jedinou tlačou vydanou zbierkou skladateľa, preto zvolil tento názov. „*Beriem to ako malý životopis. Celý život je príbeh, ktorý zachytávam v hudbe. Skladby majú programový názov, aby si dieťa vedelo vybaviť nejaký príbeh pod skladbou, ale aj preto, aby si zapamätalo, že hralo nejaký Oceán či Tik-Tak.*“ (Kubizna, 2024). Zbierka obsahuje 14 skladbičiek, pričom každá z nich vystihuje jedného žiaka. Nie z hľadiska ich charakterov, skôr z pohľadu ich správania a vplyvu na skladateľa. Zbierka vznikla počas obdobia pandémie, ktorú vyobrazuje skladba s názvom Nútené prázdniny. Motýlik a Kominár sú skladby, ktoré skomponoval už skôr, no vďaka ich obľube u detí boli taktiež zaradené do zbierky. Skladby v tejto publikácii sú prispôsobiteľné rôznym vekovým aj výkonnostným úrovňam žiakov. Je na pedagógovi, aby podľa schopností svojich žiakov zvolil vhodný repertoár. Zahŕňa skladby rôznej náročnosti a riešenia technických, dynamických, či výrazových problémov. Veľká časť skladieb je zámerne komponovaná v basovom kľúči s cieľom odstrániť strach, ktorý žiaci voči nemu pociťujú, ako aj zvýšiť pohotovosť čítania a orientácie v tejto polohe (Kubizna, 2025).

Na začiatku príbehu

Na začiatku príbehu je jednoduchá skladba, ktorá otvára rovnomenným názvom nielen celú zbierku, ale aj hudobný život žiakov. Bola určená pre žiačku, ktorú skladateľ učí už od jej piatich rokov. Charakter flegmatickej slečny, ktorá obľubuje mačky a spánok sa odzrkadľuje v celej skladbe, nesúc sa v pokojnej, pomalej nálade a pociť „mať čas“ na každý krok. Skladba je stavebne jednoduchšia, vhodná aj pre žiakov nižších ročníkov. Homofónna faktúra vedie melodický hlas v pravej ruke. Hoci je skladba usporiadaná iba do 28 taktov, žiak má možnosť naučiť sa pracovať s pedalizáciou, so zmenami v oblasti dynamiky či rozvíjaní hudobnej predstavy. Skladateľ využíva prevažne polové, štvrtové a osminové hodnoty nôt usporiadané do 4/4 taktu. Orientuje sa na tóninu C dur, ktorá žiakom neprináša ťažkosti s čítaním posuviek. V notovom zápise sa stretávame aj s jasne daným frázovaním. Záver skladby nepôsobí uzavreto, práve naopak, otvára bránu do sveta detí, rovnako ako otvára celú zbierku.

Po schodoch

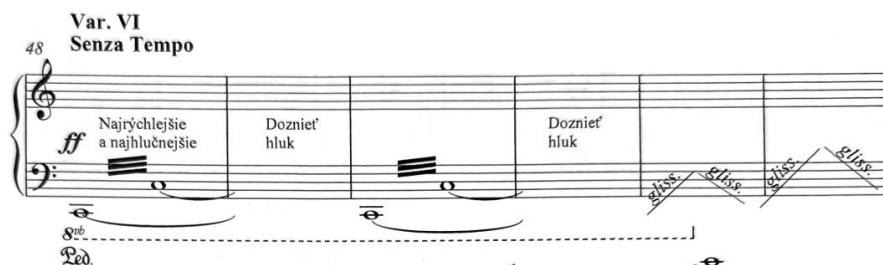
Skladba *Po schodoch* je venovaná žiačke so slovensko-nemeckými koreňmi, ktorá pôsobí po emocionálnej stránke dosť stroho. Po technickej stránke je veľmi zdatná, preto skladateľ pre ňu zvolil variácie na jednoduchú, emočne minimálnu tému. Ide o najdlhšiu a stavebne najzložitejšiu kompozíciu celej zbierky pozostávajúcu z témy a siedmich variácií, ktoré majú predstavovať rôznorodú možnosť ako môžeme kráčať po schodoch. Skladbu

uvádzajú dva takty založené na pravidelnom opakovaní jedného tónu v nízkej dynamickej intenzite v spojení s označením marcato a rýchlym tempom. Téma, ktorá po nich nastupuje, pozostáva z dvoch identických 4-taktových viet. Pravá ruka, ktorá v homofónnej faktúre vytvára sprievod pokračuje vo vzore prvých dvoch taktov (neustále sa opakujúci tón c⁵). Ľavá ruka je nositeľom melódie, ktorá pozostáva z klesajúcej stupnice C dur, alebo témy koledy *Dnešný deň sa radujme*.

Obrázok 1: Po schodoch – téma (zdroj: Na začiatku príbehu)

V prvej variácii nedochádza, v porovnaní s témou, k výrazným zmenám. Melódia využíva *ripitudo* (zopakovanie toho istého tónu), vďaka čomu sa vo väčšej miere podobá vianočnej koledy. Druhá variácia vedie melódiu z témy v oboch hlasoch, pričom ľavá ruka nastupuje v posunutí o jednu rytmickú hodnotu (*fuga ad minimam*). V druhej vete sa smer melódie mení z klesajúcej na oblúkovú. Tretia variácia obohacuje melódiu témy, ktorá sa objavuje vo vrchnom hlase, v druhom hlase je doplnená sprievodom polových hodnôt. Následne, v štvrtej variácii, dochádza k permutácii, téma sa v zjednodušenej podobe objaví v spodnom hlase. Sprievod, v porovnaní s predchádzajúcimi podobami, nadobúda vďaka využitiu osminových hodnôt dynamický, pohyblivý charakter. Celá variácia je ukončená označením *prima volta*, čo ju plynule prepája s nasledujúcou, ktorá začína označením *sekunda volta*. Ide o najrozsiahlejšiu variáciu, v ktorej sa dvojhlas mení na trojhlas. Klesajúci motív je v tomto prípade nahradený stúpajúcim 4-tónovým motívom, s ktorým skladateľ pracuje počas prvej fázy piatej variácie. Melodická línia v podobe frázovacích oblúkov sa objavuje v ľavej ruke v spojení s označením *forte* a prevažne *descendenčným* charakterom. V druhej fáze línia naberať *ascendenčným* charakter, ktorý prechádza z *piano* až do *fortissima*, ktoré vystrieda náhle ticho. Po ňom variácia doznieva v jemnej dynamike. Sprievodné dvojzvuky v *staccatovej* artikulácii hravo dopĺňajú harmóniu. Šiesta variácia je obohatená o prvky a pokyny, s ktorými sa žiaci nestretávajú každodenne. Skladateľ zvolil označenie *Senza Tempo* spojené s vysokou dynamickou intenzitou. Využíva *tremolo*, *glissando* a *priebežné poznámky* (Najrýchlejšie a najhlučnejšie, *Doznieť hluč*).

Obrázok 2: Po schodoch – Variácia VI (zdroj: Na začiatku príbehu)

Posledná variácia s názvom Finale sa vracia do pôvodného tempa. Sprievod nachádzajúci sa v pravej ruke je totožný so sprievodom úvodnej témy. Téma v prvej vete vytvára stúpajúcu melódiu štvrtových hodnôt pomocou intervalových krokov. V druhej vete sa hodnoty predlžujú na polové, smer melódie ostáva nezmenený.

Zasnežená krajina

Zasnežená krajina bola cielená pre žiaka na vytrénovanie náročnosti. Je obrazom statickej zimnej krajiny, kde pomaly padá sneh a vládne pohoda. V strednom úseku sa však prudko zdvihne hustota sneženia a vznikne chumelica. Dopĺňajú to konkrétne pokyny pre klaviristu (Prudké zrýchlenie, Nehrať presne, Musí to hučať!!!, Pokračovať do hluku), ktorý môže zapojiť svoju kreativitu a predstavivosť. Pri tomto žiakovi bolo dielo skonštruované v tejto podobe kvôli jeho hravosti a miernej výbušnosti, ale zároveň ako protiklad v podobe pokojného vystupovania a prístupu charakteristického vetou: „Nejako bolo, nejako bude“. Na krátkej ploche môže teda žiak vytvárať pokojnú pomalú náladu doplnenú o výbušnosť a nepresné hranie, ktoré vyústi opäť do pokojnej emócie. Oba charaktery sú podporené dynamikou, ktorá je v úvode označená pojmom pianissimo, neskôr sa stupňuje, pričom v strednej časti vyvrcholí do búrlivého fortissima. Po vyvrcholení nastupuje 8-taktová kóda v pôvodnom tempe (Adagio), ktorá prináša citát z úvodu skladby. Sprievod v homofónnej faktúre je počas celého trvania skladby tvorený dvoj alebo trojzvukmi.

Cesta jaskyňou

Cesta jaskyňou je venovaná žiakovi, ktorý má potenciál byť šikovný klavirista, preto je aj dosť náročná. Skladba predstavuje fiktívnu situáciu. Deti sa schovávajú v jaskyni, ktorá v tme (tmu predstavujú spodné registre klavíra) vytvára pocit hrôzy z rôznych útvarov, ktoré môžu niečo predstavovať. Možno sú tam zbojníci, divokí ľudia, vďaka čomu sa deti rozutekajú – útek je hudobne vyjadrený prostredníctvom lomených oktáv. Na konci naberú odvalu a postaví sa strachu. Táto skladba je náročná na techniku a prináša množstvo farebných odtieňov, ktoré si vyžadujú precíznu interpretáciu.

V úvode skladby sa striedajú dva motívy – prvý (vo forte) tvorený šestnástinovými notami striedajúcimi sa medzi pravou a ľavou rukou a druhý s kontrastnou dynamikou (piano) pozostávajúci z dvoch polových a jednej celej noty. Druhá fáza strieda opäť dva kontrastné motívy, po ktorej sa zopakuje úvodná fáza. Druhý diel, navodzujúci pocit strachu zo zločinov, pozostáva z osminových nôt v staccatovej artikulácii. V kóde sa vracia 3-násobný šestnástinový motív z úvodu vystriedaný celými notami.

Čarovná krajina

Piata skladba v poradí v sebe zahŕňa určitú dávku tajomstva, bádania, objavovania, hľadania a nachádzania. „*Svojim harmonickým priebehom a zvratom predstavuje objavenie nového sveta, kde nás každý pohľad na niečo iné dokáže očariť. Predstava, že sa predieraš jaskyňou, rukou odhrnieš korene, ktoré trčia zo stropu. Zrazu obrovská žiara, ty vystúpiš z jaskyne a vidíš tú čarovnú krajinu, kde ti každý pohľad vyrazí dych...*“ (Kubizna, 2024). Motív nachádzania je prepojený s tempovým označením Maestoso, ktoré dovoľuje interpretovi započúvať sa do všetkých tónov. Dynamika neprináša výrazné kontrasty, ani forte, či fortissimo, avšak vďaka častému crescendo a decrescendu sa skladateľ úspešne vyhýba monotónnosti v diele. Autor využíva pedalizáciu počas celého trvania skladby, v úvode naznačí periodicitu využívania pedálu, neskôr pokračuje označením simile. Čarovná krajina je jediná skladba zbierky, ktorá je komponovaná v 6/8 takte. Prvkom vyvíjajúcim vyššie nároky na rozsah ruky a zdôrazňovanie jednotlivých tónov melódie je hra dvojzvukov, ktoré na konci vystrieda jednoglas. Táto skladba bola venovaná žiačke, ktorej fantázia, kreativita a chuť učiť sa sú vložené do charakteru diela. Na krátkych plochách dochádza k harmonickým zmenám, ktoré predstavujú obraz objavenia novej krajiny, kde každý pohľad vyrazí dych svojou scénériou.

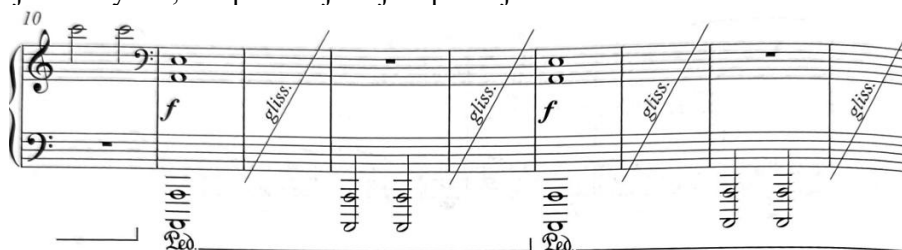
Tik-tak

Tik-tak je filozofická skladba, ktorá je veľmi hlbavá. Vyžaduje si diferenciáciu zvuku na krátkych plochách, rozlišovanie sprievodu, počúvanie dlhých tónov latentnej melódie. Žiačka, pre ktorú bola pôvodne skomponovaná patrí medzi veľmi hlbavé a duchovne založené deti. Tak isto bola pre ňu venovaná Čarovná krajina, kvôli jej záujmu o hudbu a hru na klavíri. Časté striedanie dynamiky a harmónií vytvára túžbu po spoznávaní sveta hudby. Skladba Tik-tak má ako jediná z celej zbierky na začiatku prepísané predznamenanania naznačujúce tóninu c mol. Možno ju rozdeliť na 3 diely. Prvý pozostáva z vedúceho hlasu v pravej ruke, ktorý je tvorený skupinou štyroch osminových nôt v spojení s akcentovanou polovou notou. Ostinátny sprievod v prevažne sekundových intervaloch zabezpečuje plynulosť. Druhý diel súvisí s označeniami Animato, Misterioso, poco accelerando, čím je vytvorený mierny kontrast k predošlému dielu.

Je komponovaný prostredníctvom využitia lomených intervalov a oktáv v dynamike pianissima. Tretí diel vracia priebeh do pôvodného tempa a využíva materiál prvého dielu.

Dráma

Skladba *Dráma* bola cielená pre žiačku, ktorá sa potrebovala osmeliť a dokázať otvoriť svoje emócie. Rovnako ako v druhej skladbe zbierky, aj tu sa objavuje množstvo glissánd, ktoré aj podľa slov skladateľa nie sú úplne stavané pre jemné a neodreté ruky detí. Sú poprepletané oktávami v nízkych registroch v spojení so zápisom pedalizácie. V 20. takte pokračujúci sprievod oktáv dopĺňajú ascendenčné motívy osminových hodnôt. V 36. takte dochádza k permutácii, pričom harmonická výplň sa nachádza v prostrednom hlase, zatiaľ čo vrchný a spodný hlas pokračuje v polových a celých hodnotách. Od t. 44 nastupuje označenie dolce v piano, pričom pravá ruka je založená na opakujúcom sa tóne a ľavá ruka vedie descendenčnú melódiu v štvrtkových rytmických hodnotách. S nastupujúcim ritardandom sa predlžujú aj hodnoty nôt, čo spomaľuje dej a upevňuje záver.

Obrázok 3: Dráma (zdroj: Na začiatku príbehu)

Naháňačka

Naháňačka má charakter etudy, prináša snahu o efektnosť. Úvodné tempové označenie Sostenuuto sa po chvíli mení na Vivace. Plynulosť skladby zabezpečuje okrem tempa neustály pohyb lomených intervalov šestnástinových nôt, využívajúc najmä sexty a septimy, ktoré sa rozdeľujú medzi obe ruky. Zdanlivo nemeniaci sa notový zápis je obohatený o časté crescendo a decrescendo, skladateľ predpisuje aj pedalizáciu. Skladba v priebehu posledných piatich taktov dynamicky vyvrcholí.

Motýľ a kominár

Motýľ a *Kominár* sú úplne prvé skladby, vznikli na popud pani učiteľky zo ZUŠ Ladislava Árvaya, ku ktorej skladateľ chodil na pedagogickú prax. Mala technicky a interpretačne zdatnú žiačku, ktorej chcela do repertoáru zaradiť dielo súčasnej klavírnej literatúry. Z toho dôvodu Kubizna skomponoval tieto dve skladby. Mali veľký ohlas nielen u žiačky, ale aj u učiteľov a rodičov.

Prvá skladba je o obraze motýľa na lúke, ktorý poletuje z kvietka na kvietok. V nálade agogického označenia dolce spojeného s pianom zaznievajú dva takty uvádzajúce sprievod v štvrt'ových hodnotách, v ktorom sa skladateľ hrá s intervalovou štruktúrou využívajúc kvintu, terciu a unisono v nemeniacom sa poradí. Nástup melódie je počiatkom prvej vety, ktorá pozostáva z dvoch štvortaktových poloviet ($a + a'$). Motívy prvej polovety sa s miernymi zmenami zopakujú o oktávu vyššie v druhej polovete. Klesajúce skrátené stupnicové behy oboch rúk v prostrednom diele sú vyjadrením situácie, kedy si motýľ nachádza kamaráta, s ktorým šantí po lúke. Posledné 4 takty pripomínajú druhú polovetu úvodného dielu.

Skladba *Kominár* je notačne najkratšia (2-riadková) kompozícia zbierky, ktorej trvanie je predĺžené vďaka využitiu opakovacích znamienok prima volta a sekunda volta. Práve oni rozdeľujú skladbu na dve fázy. Prvá – pomocou opakujúcich sa oblúkových motívov v osminových hodnotách, symbolizuje strechy a melódia v pravej ruke odzrkadľuje kominára – muža, ktorý chodí od dverí k dverám a pýta sa, či treba vyčistiť komín. Druhá fáza skladby pozostáva zo sprievodu polových nôt a z descendenčných melodických oblúkov ukončených clustrami, ktoré predstavujú padanie sadze z čistených komínov.

Nútené prázdniny

Kompozícia predstavuje obdobie pandémie. Skladateľ pri písaní myslel na žiaka, ktorý je nútený k hre na klavíri. Aj keď má potenciál a chuť hrať, nevkladá do toho energiu. Skladba je miernym zobrazením hnevu a vzdoru pri cvičení nových skladieb, ktoré prejdú do rezignácie a vyústia do víťazoslávneho docvičenia skladby. Hnev je vyobrazený pomocou 4-taktovej oblúkovej frázy opakujúcej sa dvakrát, ktorá začína skupinou šestnástinových nôt a pokračuje osminovými hodnotami so staccatovou artikuláciou. Rýchle tempo, hlasná dynamika a unisono v oboch rukách podporujú vzdorovitú náladu. Rezignácia spomalí dianie vďaka využitiu polových a štvrt'ových nôt, prevažne v podobe intervalových krokov. Úsek so sebou prináša aj recitatívny charakter zabezpečený častým opakovaním rovnakého tónu. Kóda (t. 26 – 32) je inšpirovaná úvodným motívom s vrcholiacou dynamikou.

Oceán

Oceán od Ľuboša Kubiznu je skladba, ktorá svojou technikou hry, ale i jednotlivými výrazovými prvkami pripomína vlnenie. Jej harmonická veta je inšpirovaná známou inštrumentálnou skladbou od nemeckého skladateľa filmovej hudby Hansa Zimmera. Skladba začína motívom malých vlniek v jemnej dynamike (piano), ktoré postupne nabierajú na sile, menia sa. K stupňovaniu napätia a gradácii dopomáha aj pedalizácia, ktorú skladateľ na potrebných miestach zapísal. Od t. 52, po búrlivom, dynamickom a neutíchajúcom forte, ktoré predstavuje vrchol celého diela, sa skladateľ

vracia k motívu pokojných a jemných vlniek, ktoré boli predstavené v úvode. Veľkú časť skladby tvorí hra v basovom kľúči, ktorá v žiakoch častokrát vyvoláva hoci neopodstatnené, ale predsa len väčšie obavy v porovnaní s hrou v husľovom kľúči. Tempové označenie Vivo či časté využívanie nôt s osminovou hodnotou dodávajú skladbe potrebný ťah, a tak zodpovedne dotvárajú obraz pohybujúcich sa vln. „*Oceán je virtuóznejšia skladba, v ktorej treba byť dobrý stratég v dynamike a vedieť odhadnúť vzdialenosť pri presúvaní rúk.*“ (Kubizna, 2024).

Tanec

Tanec je skladba venovaná samotnému skladateľovi a jeho záujem o folklór, pretože práve to je v jeho očiach vec, ktorá mu môže pomôcť v snahe odlíšiť sa od ostatných skladateľov. Tempo sa postupným zrýchlením mení z úvodného andante, sostenuto ($\text{♩} = 60$) na 80 úderov za minútu. Dynamická škála sa pomocou crescenda a decrescenda pohybuje od piana po forte. Základom diela je 4-taktový motív s ktorým skladateľ pracuje prostredníctvom techniky prísnej i voľnej imitácie. Tvorila ho dve polovety, ktoré majú oblúkový charakter, pozostávajú zo skupiny šesťnástinových nôt so stúpajúcou tendenciou. V prvej polovete ju vystrieda klesajúci rad osminových hodnôt, v druhej dve štvrtové noty.

Zlatá brána

Zlatá brána taktiež reflektuje skladateľa a jeho snahy využiť vedomosti z hudobnej teórie z prednášok na VŠMU od docenta Ľuboša Bernátha, ktorý ho svojimi prednáškami, hudobným presvedčením, ľudským prístupom a zanietenosťou k hudbe inšpiroval a motivoval k tvorbe. Skladateľ zvolil rýchle tempo a základný dynamický rozptyl v intervale od piana po forte. V úvode sa trikrát (vždy o oktávu nižšie) zopakuje 5-tónový descendenčný motív a frázu ukončuje disonantný cluster. Celá fráza sa doslovne zopakuje. Nasleduje medzihra pozostávajúca po väčšine z osminových nôt s opozitných (ascendenčným) smerom, ktorá pripravuje nástup hlavnej melódie inšpirovanej detskou piesňou *Zlatá brána*, ku ktorej je dokonponovaný sprievod tanečného charakteru. Medzihru vyplňa modulačný úsek po ktorom nastupuje motív detskej piesne v pozmenených podobách.

Obrázok 4: Zlatá brána – téma detskej piesne (zdroj: Na začiatku príbehu)

Záver

Zbierka *Na začiatku príbehu* ponúka veľa možností, ako obohatiť detský repertoár. Skladby nie sú určené pre konkrétny ročník, preto je na pedagógovi, aby zvolil vhodný materiál podľa individuálnych schopností žiaka. Jednotlivé skladby na seba nenadväzujú, ich poradie nemá osobitý význam, keďže nejde o klavírny cyklus, ale o zbierku. Zámerné postavenie má iba prvá a posledná skladba. Sú tempovo i dynamicky rozmanité, skladateľ sa opiera o klasickú harmóniu homofónnej faktúry občas obohatenú o sekundy, ktoré vytvárajú clustre. Orientuje sa na tóniny bez predznamenaní s výnimkou skladby *Tik-tak*. V dielach *Po schodoch* a *Zlatá brána* nachádzame podobnosť s inou piesňou, či už vianočnou koledou alebo známou detskou piesňou. V niektorých prípadoch sa žiaci stretávajú s menej často využívanými prvkami, akými sú tremolo či glissando. Špeciálne požiadavky na interpreta skladateľ uvádza v notovom zápise prostredníctvom konkrétnych poznámok.¹ Na základe analýzy skladieb považujeme zbierku za vhodný inštruktívny materiál využiteľný v pedagogickom procese v Základnej umeleckej škole.

Bibliografia:

- Interview s Ľubošom Kubiznom z dňa 16 .02. 2024. Archív autorky.
Interview s Ľubošom Kubiznom z dňa 01. 11. 2025. Archív autorky.
Kubizna, Ľ. (2021). *Na začiatku príbehu* [hudobnina]. Bratislava: Hudobný fond, 2021. 23 s. ISMN 979-0-68500-535-3.
Stopjaková, L. (2025). *Klavírna tvorba súčasných slovenských skladateľov a jej využitie v pedagogickom procese v ZUŠ*. Diplomová práca. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku, Pedagogická fakulta, 2025. 58 s.

Mgr. Laura Stopjaková

Katedra hudby, Pedagogická fakulta, Katolícka univerzita v Ružomberku,
Hrabovská cesta 1, 034 01 Ružomberok
laura.stopjakova947@edu.ku.sk
školiťel: doc. PaedDr. Mgr. art. Zuzana Zahradníková, PhD.

¹ Najrýchlejšie a najhluchšie, Doznieť hluk, Prudké zrýchlenie, Nehrať presne, Musí to hučať!!! Pokračovať do hluku